

„Slečno, do toho flat whiteu mi dejte jen dva shoty, aby to se mnou nesešlo!“

Kateřina Kružíková (studentka Ústavu českého jazyka a teorie komunikace FF UK)

S různými drobnými obměnami této věty se setkávám od začátku března, přesněji řečeno od té doby, co jsem začala pracovat v jednom z rychle se rozrůstajících kavárenských řetězců. V posledních několika letech se jeho pobočky vylouply takřka po celém světě a mezi lidmi se těší velké popularitě, a to i mezi šetřivými, na ceny věčně nadávajícími Čechy.

S výrazy jako *shot*, *flat white* či *cupping* jsem se setkala již v předešlém zaměstnání, nicméně to, jak teoretickou znalost přetavit v praktické využití jsem se naučila až zde. Je zřejmé, že všechny tyto pojmy pochází z angličtiny, konkrétně z kavárenského prostředí, a že ne všichni lidé jim rozumí. Pokud se totiž naše představa ideální kávy každé ráno zhmotňuje do podoby turka a vylévání lógru, pravděpodobnost toho, že budeme schopni výše zmíněné výrazy správně vysvětlit, není příliš vysoká. A to není zdaleka ta největší potíž, další otázka se nabízí zcela automaticky, a sice jak tato slova skloňovat (pokud vůbec) a jak se vypořádat s jejich rodovou příslušností.

Shot se do češtiny začlenil jako jeden z anglicismů a podle Internetové jazykové příručky se česká podoba *šot* řadí k mužskému neživotnému rodu a skloňuje se podle vzoru *hrad*. Když zalistujeme ve Slovníku současné češtiny či v Akademickém slovníku cizích slov, dočteme se, že význam slova *šot* je *krátký filmový nebo televizní snímek*. Pokud intuitivně zabrousíme i do anglického Oxfordského studijního slovníku, prozradí nám, že *shot* znamená také *dávka*, což v zásadě vystihuje význam tohoto slova užívaného v kavárnách. Jedná se zkrátka o jednu dávku kávy nebo také *krátkou* extrakci, která trvá dvacet sekund, po níž se nám v hrnečku objeví tekutina ideálně o objemu třiceti mililitrů.

S výrazem *cupping* to je trochu jinak. *Coffee cupping* je podle anglické Wikipedie ochutnávání kávy a zkoumání jejího tzv. těla, aromatu a textury. Výraz by se do češtiny dal přeložit jako *ochutnávka kávy*, nicméně v praxi se ve většině případech setkáte s původním anglickým slovem. Co se týče skloňování, v Českém národním korpusu, elektronické databázi autentických textů, nalezneme několik příkladů, ve kterém je slovo *cupping* ve tvaru 2. pádu: *Tothová s ostatními baristkami ukazuje, jak kávu dle pravidel cuppingu správně ochutnávat* nebo *Na takzvaném cuppingu byly k ochutnání vzorky z Mexika, Panamy či Kuby*. Zdá se tedy, že bude nejlepší se slovem zacházet jako s příslušníkem rodu mužského neživotného skloňovaného podle vzoru *hrad*.

Flat white se jako typ kávového nápoje stal fenoménem v posledních několika letech, jako takový existuje ale už dlouhou dobu. Do celého světa se rozšířil z Austrálie a Nového Zélandu a protinožci ho považují vedle *café latte* za nejoblíbenější volbu, co se týče ranních káv. Hlavním účelem *flat white* je vyhovět zákazníkům, kterým jeden *shot* v jejich mléčném nápoji nestačí, a proto se tradičně připravuje ze dvou, v případě řetězce, ve kterém pracuji, ze tří *shotů*. Když nahlédneme opět do Oxfordského studijního slovníku, výraz *flat* znamená *rovný, plochý, popř. hladký*. Název v zásadě definuje to, co nám šikovný barista naservíruje: kávu s hladkou jemnou mléčnou pěnou o tloušťce cca jednoho centimetru, přičemž celé dílo by mělo být zakončeno technikou *latte art*, to znamená, že na hladině by díky baristově zručnosti měl vzniknout obrazec, nejčastěji se setkáme se srdcem, květinou nebo tzv. rozetou, která připomíná list kapradiny (nikoli v mém podání, bohužel). Pokud se na výraz *flat white* zadíváme okem jazykovědce, je nám jasné, že se tato složenina nepřekládá. Co se týče skloňování, vzhledem k tomu, že výslovnost tohoto nápoje je zakončena na tvrdou souhlásku *t*, lze si představit, že by pojem byl opět mužského neživotného rodu a skloňoval se podle vzoru *hrad*: *flat*

white, bez flat whiteu, s flat whitem. Na druhé straně dokladů o tom, že název tohoto nápoje bude lepší deklinace ušetřit, nalezneme hodně, a to především na různých webových stránkách zasvěcených kávovému světu, např. na delicomat.cz se dočteme: *Postupem je příprava flat white velmi podobná přípravě cappuccina nebo caffe latté, i když množství kávy v nápoji obsažené je mnohem menší a mléka je zase o něco více.* Na stránkách Costa Coffee nás zase ujišťují, že: *Baristé Costa Coffee jsou na přípravu Flat White speciálně školeni.* Nicméně to, že tyto původem cizí kavárenské řetězce zachovávají anglickou podobu těchto názvů, je samozřejmé, pro nás je naopak přirozenější *flat white* skloňovat. Jak bych tedy jako baristka měla odpovědět na zákaznickou žádost v titulku? Tak třeba například: „Milý pane, tak si u nás dejte spíše cafe latte, je to slabší káva s mlékem a mléčnou pěnou o prakticky stejné konzistenci, jakou má flat white.“ A jaká odpověď by měla vylétnout z úst jazykovědce? „V pořádku, pane, skloňujte dál!“